

Basın özgürlüğü kiskacında gazetecilik

Bu pazartesi 6 Nisan öldürülen Gazeteciler gününde Bilimsel Düşünce Kulübü olarak Türkiye'de Basın Özgürlüğü etkinliğimizi gerçekleştirdik. Etkinliğin satırbaşları şu şekilde:

“ANA AKIMIN ÇÖKÜŞÜ, BAĞIMSIZ MEDYANIN YÜKSELİŞİNİ GETİRDİ”

Sözlerine, gazeteciliğin taşıdığı pek çok olumsuzluğa rağmen gençlerle bir arada olmanın verdiği umudu dile getirerek başlayan Berkant Gültekin, Türkiye’de basın bugünkü durumunu anlamak için yakın tarihi işaret etti. 90’lı yılların siyasi cinayetler, koalisyonlar, ekonomik krizler ve depremle anılan karanlık tablosunun ardından, 2001 krizi ve AKP’nin iktidara gelişyle medyada yeni bir dönemin başladığını hatırlattı. Gültekin, siyasal İslamcı iktidarın rejimi dönüştürme pratiğinin medyadaki yansımalarının “havuz medyası” olduğunu ifade etti: “Ana akım medyanın gazeteciliğe ihanet ettiğini yıllarca söyledik. Ancak iktidar gücünü o kadar artırdı ki gazeteciliğin yüzde onuna bile tahammül edemez hale geldi. Bugün geldiğimiz noktada medyanın yüzde 95’i iktidarın kontrolü altında.”

GEZİ DİRENİŞİ BİR KIRILMA NOKTASIYDI

Bu baskı ortamında “bağımsız medya” fenomeninin nasıl güçlendiğini BirGün örneği üzerinden anlatan Gültekin, 2013’teki Gezi Direnişi’nin temel bir kırılma yarattığının altını çizdi. Toplumun, sokaktaki eylemlerini ertesi gün ana akım gazetelerde göremediğinde büyük bir uyanış yaşadığını belirten Gültekin, “O an toplum

silkelenmeye ve medyayı sorgulamaya başladı. İktidara bağlı olmayan, ana akımdan kopan gazetecilerin kurduğu organlar dikkat çekmeye başladı” dedi. Bugün 15 gazetecinin tutuklu olmasının çöken bir medya düzeninin kanıtı olduğunu belirten Gültekin, sözlerini gazeteciliğin sahiplenilmesi çağrısıyla noktaladı: “Ana akım medya varken okurlar sadece birer müşteriydi. Bağımsız medya döneminde ise okur, bizzat okuyucusu olduğu medyanın sahibi olmak zorundadır. Bu mesele isimlerin değil, halkın haber alma hakkının ve demokrasinin meselesidir. Gazetelere sahip çıkın.”

“GAZETECİ HALKTAN YANA TARAF OLMALIDIR”

Sözü devralan okulumuz mezu gazeteci Furkan Karabay, konuşmasına Türkiye’de basın özgürlüğünün olmayışına dair net bir tespitle başladı. Gazeteci İsmail Arı’nın, bir vakıftaki yolsuzluğu ortaya çıkardığı için kamu görevi yapmasına rağmen “halkı yanıltıcı bilgiyi yayma” suçlamasıyla tutuklanmasını

örnek gösteren Karabay, basın özgürlüğünün olduğu bir ülkede bu tablonun yaşanmayacağını vurguladı. İktidarın kendi ana akımını yaratma çabalarına da değinen Karabay, Habertürk ve Halk TV arasındaki isim geçişlerini hatırlatarak, iktidarın muhalif yayınları izlemeye başlayan kitleyi kendi alanına çekmek için yeni stratejiler denediğini belirtti.

“OTOSANSÜR YAPMIYORUM DİYEN YALAN SÖYLER”

Medya üzerindeki baskının gazetecileri zorunlu bir yaratıcılığa ittiğini belirten Karabay, sansür gerçeğini şu çarpıcı sözlerle ifade etti: “Otosansür yapmıyorum diyen yalan söylüyordur. Bir haberi cırlıçıplak da verebilirsiniz, ona elbise dikip de sunabilirsiniz. Büyük ve tehlikeli bir haberinizi varsa, bunu önce bir milletvekiline verip onun Meclis’te açıklamasını sağlar, ardından haberleştirebilirsiniz. Önemli olan kamuoyundan bir şey saklamamaktır; bu, mesleğin vebalidir.” Karabay, gazetecinin objektif olmasının doğru

olmadığını; tarafını seçmesi gerektiğini, bu tarafın da her zaman ezilenden, azınlıktan ve halktan yana olması gerektiğini savundu.

“BENİ AYAKTA TUTAN, GAZETECİLİK SORUMLULUĞUMDU”

Konuşmasında yaklaşık 7 ay süren hapisane deneyimine de değinen Karabay, hapisin romantize edilmesini doğru bulmadığını belirtti. Cezaevinin insanı değiştirebilen zorlu bir yer olduğunu belirten gazeteci, “Bir insanın o zor koşullarda ayakta kalabilmesi için ilkeleri ve bir tarafı olması gerekir. Beni hapse atan şey sorumluluklarımı yerine getirmektir. Adli koşullarda kaldığım o 7 ay boyunca da yazmaya, üretmeye devam ettim. Çünkü bizim meselemiz sadece haber yapıp para kazanmak değil; insanın insanca yaşamasını savunmaktır,” dedi. Karabay, salondaki gençlere “Benim başıma gelmez dediğiniz şeyler yarın sizin de başınıza gelebilir,” uyarısında bulunarak dayanışmanın ve mesleki sorumluluğun önemini hatırlattı.

Sarayı su bastı, kampüs hayatı aksadı

G geçtiğimiz hafta saray binasını su basmasıyla ortaya çıkan görüntü, uzun süredir biriken sorunların kaçınılmaz bir sonucu olarak karşımıza çıktı. Yaşanan aksaklıkların temel sebebi olarak trafoyun yanlış konumlandırılması gösterildi. Böylesine kritik bir altyapı unsurunun su baskını riski taşıyan bir alana yerleştirilmiş olması, planlama ve denetim konusunda soru işaretlerini de beraberinde getirdi. Saray binasında çalışan personelden öğrencilere, kulüplerden akademisyenlere kadar okulun tüm bileşenleri bu durumdan doğrudan etkilendi.

Binayı basan su ile birlikte trafo devre dışı kaldı ve buna bağlı olarak elektrik, su, internet ve telefon gibi temel sistemler tamamen çalışmaz hale geldi. Bina birkaç gün boyunca kapalı kaldı; içerideki ekipmanlar hızla tahliye edildi, bilgisayarlar apar topar dışarı çıkarıldı ve personeller acil durum sebebiyle başka görevlere yönlendirildi. Su, hortumlar aracılığıyla denize boşaltıldı ancak oluşan hasarın ve kesintinin etkisi çok

daha geniş bir alana yayıldı.

Bu koşullar altında akademik hayatın normal seyrinde devam etmesi mümkün olmadı. Tüm bu aksaklıklar doğrudan ara sınav süreçlerine yansdı. Her ne kadar kampüsün kara tarafında doğrudan bir kesinti yaşanmasa da sistemlerin birbirine bağlı olması sebebiyle bazı bölümlerin sınavlarında kullanılan SPSS gibi programlara erişilemedi. Böylece, doğru bir şekilde denetlenseydi yaşanmayacak bu problem sebebiyle bazı bölümlerin sınavları ertelenmiş oldu. Bilgi işlem biriminin farklı görevlere sevk edilmesi ise teknik sorunlara hızlı müdahale edilmesini engelledi. Buna ek olarak, saray binasında yer alan dersliklerde ve laboratuvarlarda

yapılması planlanan sınavların farklı tarihlere alınması akademik takvimde belirsizlik oluşturdu.

KAMPÜS HAYATI ASKIDA

Su baskını, dersler ve sınavlar ile birlikte kampüsün sosyal ve kültürel hayatını da doğrudan etkiledi. Saray binasında yapılması planlanan etkinlikler iptal edildi ya da ertelendi. İlgili birimlerin Coşkun Kırca binasına taşınması ise süreci hızlandırmak yerine daha karmaşık hale getirdi.

Elektrik kesintisi nedeniyle dijital sistemlere erişilememesi, etkinlik onay süreçlerini de tamamen durdurdu. SKS tarafından yürütülen dilekçe ve afiş süreçleri gecikti. Bu durum

özellikle öğrenci kulüplerini doğrudan etkiledi. Zaten çoğu zaman bürokratik engellerle mücadele etmek zorunda kalan kulüplerin önceden planlanmış organizasyon süreçleri, bu krizle birlikte tamamen kesintiye uğradı. Okul içinde afişlerin zamanında asılamaması, etkinlik duyurularının gecikmesine neden oldu. Tüm bunlara ek olarak, saray binasında tuvaletlerin ve ATM’lerin kullanılamaz hale gelmesi gibi sorunlar dahi çözülemedi. Bu tarz anlarda devreye girmesi gereken alternatif planların olmaması, kurumun bu tür durumlara ne kadar hazırlıksız olduğunu açıkça gösteriyor.

DÖRT BİNANIN İKİSİ KULLANIM DIŞI KALMIŞTI

Zaten sınırlı fiziksel alana sahip olan okulumuzda, en önemli binalardan birinin devre dışı kalması öğrencileri, idari ve akademik personeli doğrudan mekânsız bırakıyor. Mühendislik binasının uzun süredir işlevsiz olmasıyla birlikte saray binasının da kullanılamaz hale gelmesi bu sorunu daha da derinleştiriyor. Sonuç olarak, talihsiz bir olay olarak nitelendirilemeyecek kadar basit bir su baskını bile planlama eksikliğinin, denetimsizliğin ve ihmalin bir sonucu olarak karşılık buluyor.

Yemekhanede yeni bir dönem başladı

Geçtiğimiz hafta okulumuzun yemekhanesinde peş peşe yaşanan skandallar, kampüsteki gıda güvenliği krizini gözler önüne serdi. Öğrenciler tarafından dile getirilen şikâyetlere göre, öğle yemeğinde servis edilen tavuk yemeğinin bozuk olması ve hemen ardından salata barından böcek çıkması; en temel hakkımız olan sağlıklı beslenmenin nasıl hiçe sayıldığını gösterirken, kampüsteki gıda güvencesizliğinin de somut bir örneği oldu.

SON HAFTASI KÖTÜ BİTTİ, YEMEKLER SINIFTA KALDI

Sağlıklı beslenme hakkımızın ihlal edildiği bu son olayların gölgesinde, eski yemekhane firması 6 Nisan itibarıyla sözleşme süresinin dolmasıyla kampüsteki faaliyetlerini tamamladı.

YEMEKHANE İÇİN YENİ FİRMA, BUGÜN İTİBARIYLA İŞBAŞINDA

Yeni ihale sürecinin tamamlanmasının ardından, ihalepro.com'dan alınan bilgiye göre 70 milyon lira bedelle anlaşmaya varılan Görtem Gurup, kampüsümüzde bugünden itibaren yemek hizmeti sunmaya başladı. İlk günü gözlemlerimize göre tepsi düzeninde değişiklikler yapılırken, fiyatlar-

da şimdilik herhangi bir artışa gidilmedi. Yemeklerin kalitesi, hijyen koşulları ve porsiyonların yeterliliği ise önümüzdeki günlerde daha net ortaya çıkacak.

KAMPÜSLERDE GIDAYA ERİŞİM BİR HAK MESELESİDİR

Ülkemizde özellikle öğrenciler için gıdaya erişimin giderek bir mücadeleye dönüştüğü bu dönemde, kampüslerdeki kan-

tin ve yemekhanelerin; başta hijyen ve fiyatlandırma olmak üzere, temel bir hak olarak ele alınıp savunulması gerekiyor.

Yaşadığımız bu süreç, yalnızca kampüsümüzdeki işletmenin değişmesinden fazlası. Bizlerin her an takipçisi olması gereken temel bir hak meselesidir. Gıda güvencesizliğinin ülke çapında giderek derinleştiği bir dönemde, en doğal hakkımız olan sağlıklı ve nitelikli gıdaya erişim ne yazık ki kampüslerimizde de bir mücadeleye dönüşmüş durumda.

Beslenme krizinin kampüste ki yansımalarını ve hepimizin farkında olmadan içselleştirdiği bu görünmez yoksulluğu daha iyi okuyabilmek için, Siyaset Bilimi Bölümü öğretim üyesi Doç. Dr. Cemil Yıldızcan ile yaptığımız röportaja gazetemizin dosya sayfasından ulaşabilirsiniz.

Sistemin yükü gönüllülerin omzunda

4 Nisan Dünya Sokak Hayvanları Günü, Türkiye’de sokak hayvanlarının karşı karşıya olduğu devasa sorunları ve hayatta kalma mücadelelerini bir kez daha kamuoyunun dikkatine sundu. Ülke genelinde milyonlarca hayvan ya sokaklarda açlık ve sınırsızlıkla boğuşuyor ya da kapasitesini çoktan aşmış, yetersiz barınak koşullarında yaşam savaşı veriyor. Bu durum, sokak hayvanlarının en temel hakkı olan “yaşam hakkının” ne denli bir tehdit altında olduğunu açıkça gösteriyor.

Süreci daha da kritik hale getiren karar ise Valilikten

geldi. Valilik, sokak köpeklerinin toplanması için belediyelere mayıs ayının sonuna kadar süre tanıdı. Ancak uzmanlar ve hak savunucuları büyük bir endişe içerisinde: Mevcut barınakların kapasitesi, sokaktaki hayvan sayısının çok küçük bir kısmını bile karşılamaya yetmiyor. Bu durum, sokakta kalan hayvanlar ile barınaklarda yer bulamayan hayvanlar için ciddi bir risk oluştururken açlık, hastalık ve kötü muamele vakalarının daha da yaygınlaşacağı korkusunu tetikliyor.

Bu zorlu süreçte, sivil toplum kuruluşları, üniversite kulüpleri

ve toplulukları neredeyse tüm finansal ve operasyonel yükü omuzlamış durumda. Galatasaray Üniversitesi Sokak Hayvanlarını Koruma Kulübü’nün durumu, mücadelenin ne kadar zor şartlarda yürütüldüğünün bir özeti niteliğinde. Kulübün tedavi ve bakım giderlerinden kaynaklanan borcu 105 bin TL’ye ulaşmış durumda. Bu ağır borç yüküne rağmen kulüp üyeleri, sokaktaki hayvanların bakımı ve barınak şartlarının iyileştirilmesi için kaynak yaratmaya çalışıyor.

Hayvan hakları savunucuları ise toplama ve öldürme odaklı uygulamaların bir “çözüm”

olarak sunulmasına sert tepki gösteriyor. Sokakta yaşam hakkı elinden alınan ama barınaklarda da insani bir yaşam imkanı bulamayan hayvanlar, sistemli bir şekilde hakları gasp edilen en savunmasız grubu oluşturuyor. Bu nedenle gönüllüler, sadece farkındalık yaratmakla kalmayıp toplama kararlarının ve barınak yetersizliğinin yarattığı büyük soru işaretlerine karşı somut, yaşatmayı esas alan politikalar talep ediyor. 4 Nisan, bu yıl sokaktaki dostlarımızın geleceğine dair karamsar tablonun değişmesi için bir çağrı anlamı taşıyor.

ÖĞRENCİNİN BİTMİYEN DERDİ: Gıda güvencesizliği

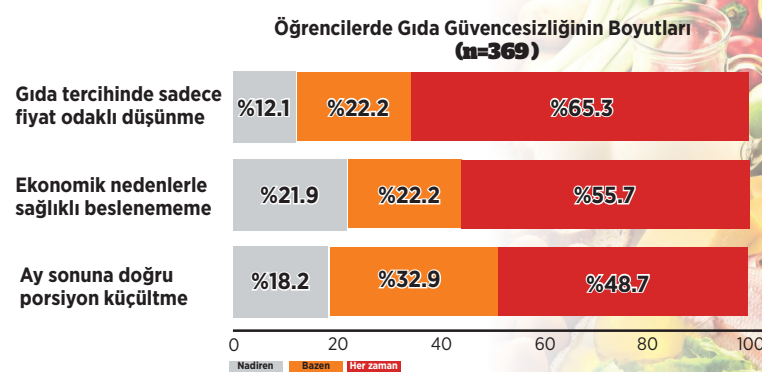
Üniversitemizin Siyaset Bilimi Bölümü öğretim üyesi Doç. Dr. Cemil Yıldızcan, kampüslerde gıda güvencesizliği üzerine yürüttüğü araştırmayı konuşmak üzere Ünlem’in sorularını yanıtladı.

Ünlem: Sizi “gıda güvencesizliği” konusunu çalışmaya iten ilk motivasyon nedir?

Cemil Yıldızcan: Beni en çok düşündüren, öğrencilerin yaşadığı bu meselenin Türkiye’de hâlâ yeterince ciddiye alınmaması oldu. Gıda güvencesizliği genelde yoksul hanelerle ilişkilendiriliyor. Oysa öğrenciler arasında da çoğu zaman görünmeyen ama oldukça yaygın bir sorunla karşı karşıyayız. Öğrenciler dışarıdan bütünüyle aç görünmüyor olabilir; ama öğün atlama, ucuz ve nitelsiz gıdalarla geçiştirme gibi pratiklerle ve besleyici gıdaya düzenli erişememe ile birlikte ilerleyen bir gizli açlık ve gizli gıda güvencesizliği hali var. Temel motivasyonumuz bu görünmeyen sorunu konuşulur hale getirmektir.

Ünlem: Çalışmanız nasıl ilerliyor? Süreç nasıl başladı?

Cemil Yıldızcan: Süreç, yürütücüsü olduğum bir Bilimsel Araştırma Projesi ile başladı ve iki lisansüstü araştırmacımız Burçe ve Gizem’in yanı sıra bize gönüllü olarak destek olan öğrenci arkadaşlarımızın katkılarıyla şekillendi. 300’ü aşkın anket, derinlemesine görüşmeler ve aktivist öğrencilerle bir odak grup görüşmesi gerçekleştirdik. Bulgular bize öğrenciler arasında gizli açlık ve gizli gıda güvencesizliği biçimlerinin yaygın olduğunu

gösterdi. Gıdaya erişim kaybı, çalışan bazı öğrencilerde iş yerindeki baskıya katlanma eşliğini çok fazla yükseltebiliyor. Sürekli karbonhidratla beslenme, ay sonu öğün küçültme ve arkadaş ortamında masraftan kaçınmak için “tokum” demek zorunda kalma çok yaygın. Bu yüzden araştırmayı sadece yemekhane ile sınırlamayıp; öğrencinin evde, yurttaki, kampüste ve sosyal hayatta gıdaya nasıl eriştiğine, bu erişimin nerelerde kesintiye uğradığına ve hangi başa çıkma ya da dayanışma pratiklerinin ortaya çıktığına da bakıyoruz.

Ünlem: Anket verilerinde sizi en çok şaşırtan bulgular neler oldu?

Cemil Yıldızcan: En çarpıcı bulgulardan biri, öğrencilerin gıda tercihlerini fiyatın belirlemesi. Araştırmada öğrencilerin yaklaşık üçte ikisi, gıda tercihinde sık sık ya da her zaman sadece fiyat odaklı düşündüğünü söylüyor. Yarıdan fazlası ekonomik nedenlerle sağlıklı beslenemediğini, yaklaşık yarısı ise ay sonuna doğru porsiyon küçültmek zorunda kaldığını belirtiyor. Bu da bize gıda meselesinin istisnai değil, yaygın ve yapısal bir sorun olduğunu gösteriyor. Burada üniversite kantinleri ve yemekhaneler kritik hale geliyor. Çünkü belli ki, öğrenciler için gıdaya haysiyetli erişim piyasa mekanizmaları ile mümkün olamıyor. Fakat araştırmamızın ilk bulguları

gösteriyor ki, öğrencilerin yalnızca çok küçük bir bölümü üniversite kantinlerini sağlıklı ve uygun fiyatlı buluyor. Yemekhaneler de çoğu özel üniversitede fiyatları piyasa ile yarıştığı için, devlet üniversitesinde ise uzun kuyruklar, çabuk biten yemekler, vegan ve vejetaryan seçeneklerin yetersizliği gibi sebeplerle erişilebilir değil. Bu yüzden tüm kurumlara sorumluluk düşüyor. Gıdaya erişimin eğitime erişimin ayrılmaz bir parçası olarak görülmesi gerekiyor. Bu yüzden meselenin yalnızca akademik bir bilgi üretimi olarak değil, daha geniş bir gıda adaleti sorunu olarak ele alınması gerektiğini düşünüyoruz ve aktivist eksende araştırmayı yeniden kuruyoruz. Bu kolektif üretime katılmak isteyen herkese kapımız açık.

Ünlem: “Aktivist araştırma” dediniz. Bunu açabilir misiniz?

Cemil Yıldızcan: Kastettiğim şey, gerçeği sadece gözlemek değil; onu anlamaya çalışırken daha adil bir yöne doğru dönüşürecek bir bilgi üretmek. Yani hak taleplerini güçlendirip kurumsal dönüşüm sağlamak. Akademide “araştırmacı nötr olmalı” algısı yaygındır ama ben bunu “tarafalı olmak” değil, “sorumluluk almak” olarak görüyorum. Önemli olan yöntemde titiz olup veriyi çarpıtmamak. Ancak insanların maruz kaldığı yapısal şiddete ve eşitsizliklere karşı tarafsız kalamayız.

Görünmez kılınan eşitsizlikleri görünür kılmamızın ve onu dönüştürmek için özürü olmadan taraf olmanın da akademisyenin temel sorumluluklarından birisi olduğunu düşünüyorum.

Ünlem: Öğrenciler olarak talebimiz ne olmalı, nasıl bir yol izlemeliyiz?

Cemil Yıldızcan: Bizi bulgularımızda en çok etkileyen şeylerden biri gıda güvencesizliğinin öğrencilerin içselleştirdiği bireysel bir soruna dönüşmüş olması oldu. Aç kalma, “öğrencilik hali” denerek ödenmesi gereken bir bedel gibi görülüyor. İyi gıdaya erişemeyen öğrenci durumu kişiselleştirip “benim ya da ailemin imkanı yok” diyor. Sorunu aşma çabası tamamen bireyselleşmiş. Yalnızca daha iyi yemek yiyebilmek için bazı kısa süreli işleri yaptığını belirten görüşmeciler oldu. Bu da bizi “duygular” meselesine götürüyor. Bence öğrenciler önce bu hislerle yüzleşmeli. Utanç ve öfke politik duygular ama çoğu zaman içe kapalı yaşıyor. Kolektif bir ifadeye dönemiyor. Öğrencilerin deneyimlerini çekinmeden paylaşması ve yediğimiz yemekle kurduğumuz ilişkiyi artık kolektif şekilde değerlendirmemiz gerekiyor. Beslenme, ekonomik olduğu kadar duygusal ve politik bir konu, sınırlım önce beslenmenin, öğrencinin bireysel problemi olmadığı konusunu ortak bir zemin haline getirmek gerekiyor.

Ünlem: Eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Cemil Yıldızcan: Bunlar yalnızca beslenmeyi değil, öğrencilik deneyiminin nasıl dönüştüğünü de anlatıyor. Ne yiyeceğini önceden bilmek, kampüste bir öğüne güvenebilmek, arkadaşlarıyla hesap kitap yapmadan bir yerde oturabilmek çok temel şeyler. Bunlar aşıldığında öğrencilik deneyimi sürekli bir hesap yapma haline dönüşüyor.